

Skąd się biorą pieniądze?

Praca

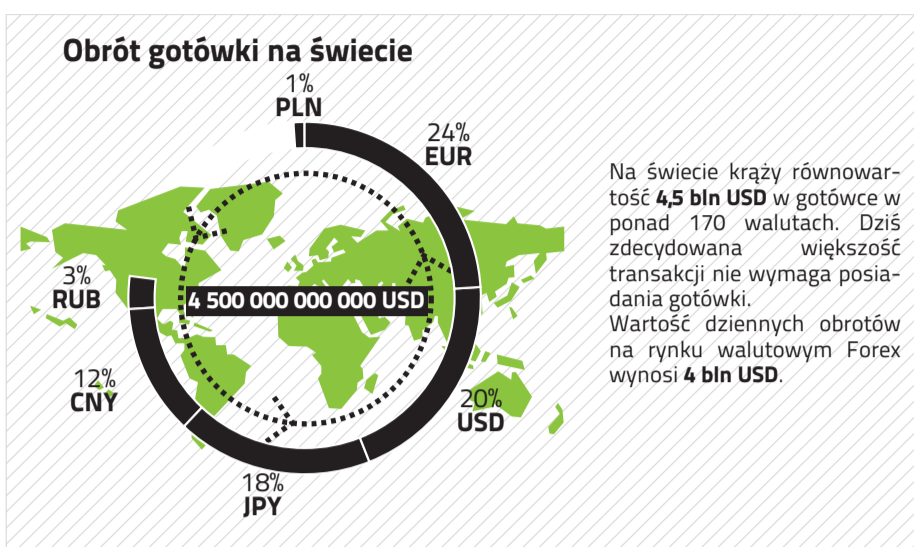

Kapitał

Jak powstaje dochód ?

Dochód w gospodarce powstaje dzięki dwóm czynnikom wytwórczym. Są to: **praca** włożona przez ludzi i **kapitał**, czyli dobra produkcyjne, maszyny, fabryki, drogi, koleje, sieci elektryczne. Kredyt finansuje surowce, urządzenia, środki do produkcji towarów i usług.

Wielkość produkcji zależy od efektywności pracy, czyli od liczby produktów wytworzonych w jednostce czasu. O efektywności pracy decydują z kolei poziom szkół i uczelni, jakość, powszechność i dostępność wykształcenia. To podstawa sukcesu w nowoczesnej gospodarce.

Na świecie krąży równoważność **4,5 bln USD** w gotówce w ponad 170 walutach. Dziś zdecydowana większość transakcji nie wymaga posiadania gotówki. Wartość dziennych obrotów na rynku walutowym Forex wynosi **4 bln USD**.

€ = EUR (euro)
 \$ = USD (dolar)
 £ = GBP (funt)
 ¥ = JPY (jen)
 ¥ = CNY (yuan)

Kurs walutowy mówi, ile złotych trzeba wydać, aby kupić obce waluty: euro, dolary, franki i funty. O kursie walut decyduje rynek walutowy, czyli popyt na waluty i ich podaż. Jeśli popyt na waluty przewyższa podaż, to złoty słabnie, a jeśli ich podaż przewyższa popyt – wtedy złoty się wzmacnia. Dlatego najlepiej wydawać w tej samej walucie, w której się zarabia. Inaczej występuje ryzyko niekorzystnej zmiany kursu walut.

Każdy, jak ten rybak, chciałby poprosić złotą rybkę o dużo pieniędzy.

Za mało pieniędzy

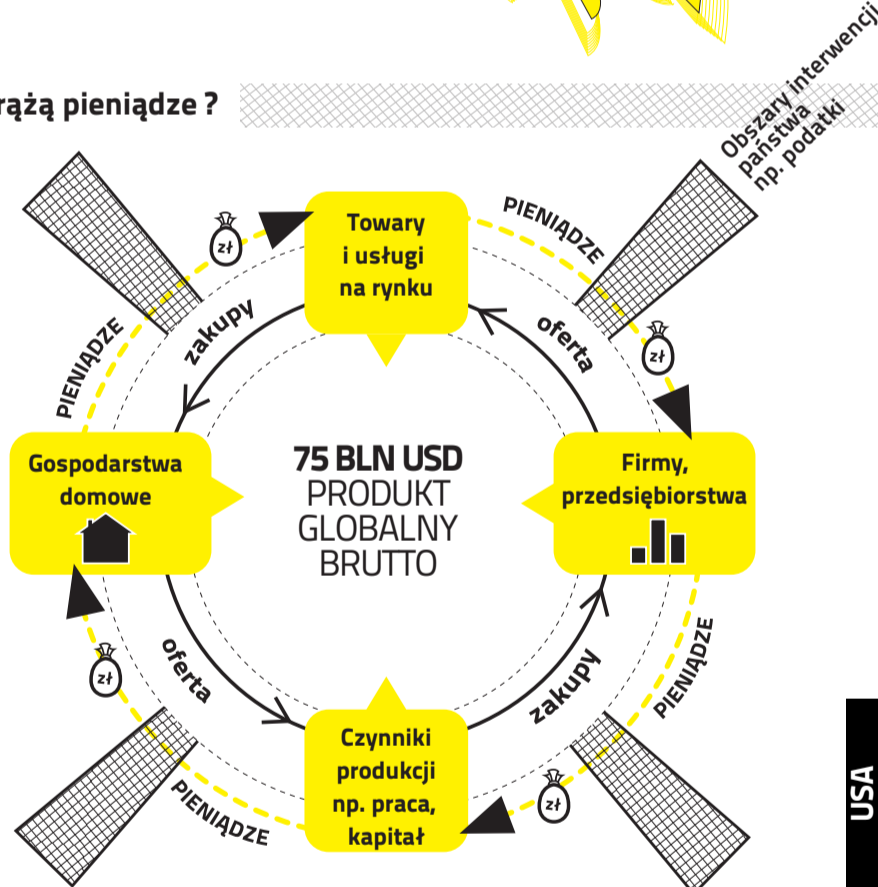
Rolą pieniądza jest ułatwianie wymiany rzeczy i pracy. Gdy pieniądzy w gospodarce jest za mało, wówczas ta wymiana jest mniejsza niż potrzeby. Wtedy ludzie i firmy nie mogą inwestować w nowe przedsięwzięcia i nie opłacają swoich zobowiązań na czas. Jeśli dotyka to tylko niektórych części gospodarki czy grup społecznych, to mamy do czynienia z nierównym rozdziałem środków. Przyczynami niedoboru pieniędzy na rynku są: ściąganie pieniędzy przez bank centralny, zbyt mała podaż przez banki komercyjne, a także gromadzenie przez najbogatszych, wywóz za granicę, pułapki zadłużeniowe i podatek od wartości nieruchomości.

Gdybym spełniła życzenie rybaka, na rynku pojawiłoby się za dużo pieniędzy. Ludzie mieliby dużo pieniędzy, ale nie mogliby za nie nic kupić, bo ich wartość byłaby niska. Powstałaby inflacja.

Za dużo pieniędzy

Pieniądzy w gospodarce może być za dużo. Powstaje wtedy inflacja. Przez inflację pieniądze tracą na wartości, a za te same dobra i usługi trzeba zapłacić więcej. Naturalne równoważenie wartości pieniądza może być zakłócone przez stały dopływ pieniędzy do gospodarki, co prowadzi do hiperinflacji. Może się to odbywać na dwa sposoby: dodruk nowych pieniędzy albo wpuszczanie do obrotu istniejących pieniędzy, które były poza obrotem.

Jak krążą pieniądze ?

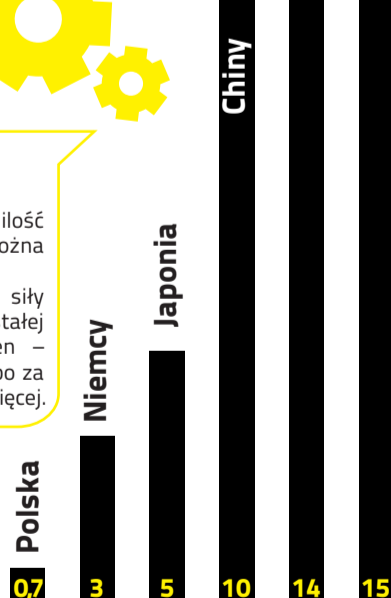

Produkt krajowy brutto (PKB)

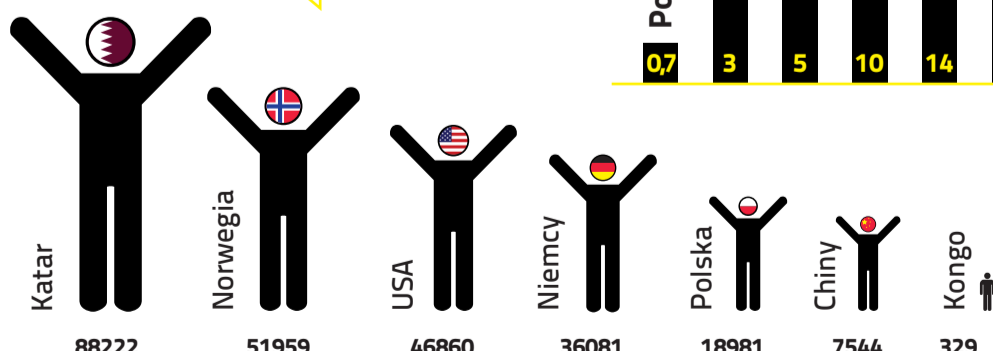
stanowi sumę wartości wszystkich towarów i usług finalnych wyprodukowanych na terenie kraju w ciągu określonego czasu (zwykle roku). Jeśli podzielimy wartość PKB przez liczbę mieszkańców kraju, wtedy uzyskamy **PKB na osobę**. Ekonomisci powszechnie uważają, że jest to najlepsza miara rozwoju gospodarczego kraju. Łączna suma PKB wszystkich krajów na świecie to **produkt globalny brutto**.

PKB krajów w bln USD (według siły nabywczej)

Siła nabywcza to ilość towarów i usług, jakie można kupić za daną kwotę. Wzrost cen to spadek siły nabywczej (przy stałej kwocie), a obniżka cen – wzrost siły nabywczej, bo za tę kwotę można kupić więcej.

PKB rocznie na osobę w USD*

*Źródło: MFW, 2010

Ile waży milion?

Czy można spakować „80 milionów” złotych do walizki? Widzowie filmu pod tym tytułem mogli się przekonać, jakie to trudne, kiedy zdesperowani bohaterowie pożyczają worek na składający rower, by pobrać z banku taką kasę! A jak pozdiliby sobie dzisiaj? Banknoty w wartości 10.000 zł zajmują 12 litrów. Milion złotych w banknotach po 100 zł z trudem upchnięty w większym neseserze, ale ładunek będzie ważył 10 kg. Gdyby działacze dolnośląskiej „Solidarności” przyszli dziś do banku po wypłatę 80 milionów zł, pewnie nie zapakowaliby ich do malucha. Ładunek ważyłby prawie tony i zajmowałby tysiące kilometrów kwadratowych, a więc w grę wchodziłoby tylko „kombi”.